

BEZPEČNOST REGIONŮ A OCHRANA PŘÍRODY VE STÍNU KLIMATICKÉ ZMĚNY

REGIONS' SECURITY AND ENVIRONMENTAL PROTECTION ON THE BACKGROUND OF THE CLIMATIC CHANGES

Mgr. Michael Pondělíček, Ph.D.

Vysoká škola regionálního rozvoje Praha, Žalanského 68/54, Praha
mpondelicek@gmail.com

Klíčová slova

region, bezpečnost, ochrana přírody, klimatická změna

Keywords

region, security, nature protection, climate change

Abstrakt

Článek se věnuje problematice bezpečnosti území (měst i regionů) z pohledu dopadů klimatické změny, a to vč. percepce dopadů klimatické změny na bezpečnost měst z pohledu jejich obyvatel. Článek diskutuje vliv ochrany přírody a krajiny, tak jak je v naší současné praxi aplikována orgány veřejné správy na bezpečnost území a jeho obyvatel a na příkladech dokumentuje neudržitelnost současného počínání z pohledu bezpečnosti.

Abstract

The paper is focused on territorial security (security in towns, cities and regions) from the climate change point of view. The paper includes also the perception of impact of climate change into security of towns and cities from their inhabitants' point of view. The paper discusses relationship between nature and landscape protection (as it is presented via public administration nowadays) and its impact into territorial and inhabitants' security. There are documented examples from nature protection authorities and green organizations whose are not only unsustainable but also dangerous for towns, cities and inhabitants.

1. Úvod - Jak se vyvíjí klima na naší planetě?

Jaké jsou aktuální teorie o vývoji klimatu? Mají pravdu dnes zavedené teorie o oteplení celého světa z důvodů průmyslového rozvoje a narušení rovnováhy klimatu? Tyto teorie, které (stejně jako řada jiných paranáboženských směrů) vyplývají z nedostatku pokory, vedou jednoznačně podle Neubauera¹ k uznání zjevné iracionality jako reality a současně i k jejímu zbožštění. Tato situace je velmi nebezpečná, zejména pokud máme čelit faktům, která jsou skutečná a která můžeme vidět na každém kroku. Taková situace pak může způsobovat nebezpečná rizika a vytvářet hluchý prostor v naší kruhové obraně proti rizikům

---

¹ NEUBAUER Z. *Golem a další příběhy o kabale, symbolech a podivuhodných setkáních*, 2. doplněné vydání, Malvern, Praha 2002

okolního světa. Nutno podotknout že dochází k této situaci právě ve chvíli, kdy masáž novinářů a ekologů vytváří zdání zcela jiných rizik a jejich příčin.

Omezení průmyslové výroby přispívá k omezení produkce skleníkových plynů, ale na druhou stranu podvazuje pokročilým průmyslovým zemím krk v oblasti průmyslu tak, že přestávají produkovat průmyslové výrobky a produkuje výrobky pouze s vysokou přidanou hodnotou a nízkými náklady na transport. Pod tímto tlakem se ovšem výroba globalizuje a schémata přesunu kapitálu jsou oživena po 24 hodiny denně ve sféře celé Země². Globalizační teorie o oteplení tak na jednu stranu slaví vítězství, protože nás tlačí do záměrně nevýhodné situace, kterou si způsobujeme nedostatkem zdravého úsudku a současně byrokratickou setrvačností dějů tzv. „na záchranu přírody“ a možná i planety. V této rétorice se nám podařilo nechat zmizet člověka, a tak dostáváme zaslouženou odměnu jako Rabín, který odebral předkloněnému Golemovi šém a byl jím zavalen!³ My jsme pomalu zavalováni nedostatkem potravin z neuvážené produkce energetických plodin, jsme zároveň přitlačeni dívat se, jak klesá životní komfort z důvodu rostoucích cen potravin zcela „obnovitelných“ energií a jejich úspor. To vše nám je ovšem k ničemu, úspory produkce, kterou máme, jsou jako chléb, který nesníme a který skončí dříve či později plesnivý v popelnici. Takto dokonalou vizi nám připravují současné zásahy úsporné, alternativní, transformační a sociálně transformační, u kterých jsou nositelé až tak velcí jako je Obama, Holland a nebo Baroso...

Přítrž paravědeckým vývodům o změnách klimatu, zveličovaných při každém teplejším dnu a upozadovaných při každém ochlazení, může učinit jen pomalu prověřovaná „teorie ochlazení“ spojená s prezentacemi aktuálních prací geologů, glaciologů a archeologů, která naopak počítá se značnými rozkyvy teplot a s příklonem k větším srážkám a ochlazení, a to zejména vlivem změn slunečního záření. To vše v rámci cyklických dějů, které trvají stovky nebo jen desítky let a probíhají okolo nás⁴ i teď bez ohledu na všechny potrhle věštce a „zelené spasitele“.

Očekávaný příchod oteplení anebo jiná reakce klimatu, to je skutečná otázka, kterou se před námi média i další lidé snaží utajit nebo alespoň trochu zamlžit? Přitom tato otázka je logická a přímá, navíc by nám usnadnila cestu k tomu, čemu říkáme adaptace na nové podmínky a také resilience⁵, tedy odolnost vůči těmto vlivům.⁶

---

² SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

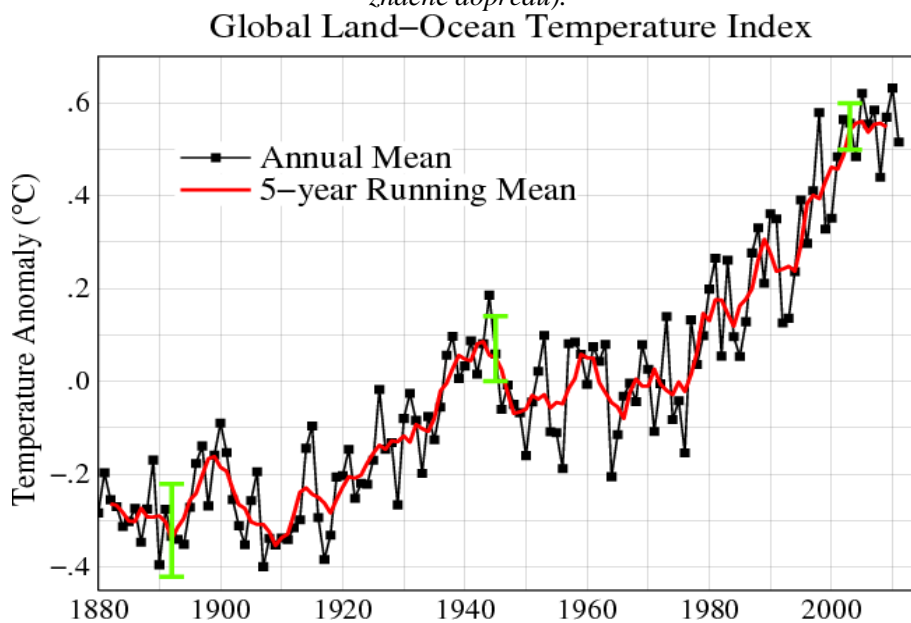
³ NEUBAUER Z. *Golem a další příběhy o kabale, symbolech a podivuhodných setkáních*, 2. doplněné vydání, Malvern, Praha 2002

⁴ SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

⁵ HYJÁNEK T. *Resilience – od metafory k metodě*, Energy Bulletin.cz, 11/2010, Praha 2010

⁶ METELKA L., TOLASZ R. *Klimatické změny: fakta bez mýtů*, Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí, Praha 2009

Graf. 1 -Ilustrační graf o oteplování, který není přímo podložen globálním měřením teplot a parametrů oceánů a pevniny. (dle IPCC se i nadále vytrvale otepluje a jen scénáře rychlosti oteplení se protáhly značně dopředu).

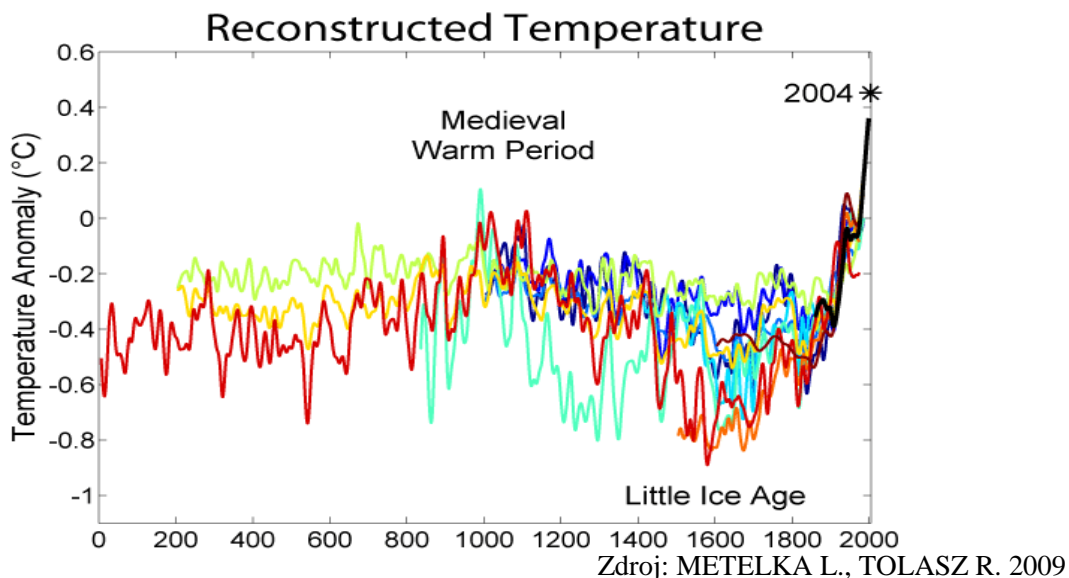
2. Co pro nás může a pravděpodobně i bude znamenat příchod klimatické změny?

Podle významných geologů a dalších specialistů (Cílek, Pokorný, Svoboda, Štorch aj.) zažijeme dozajista něco nového! Autor článku a ani jiné osoby s Kassandřiným komplexem netušili, jak pravdivé jsou pohyby a jejich popis při změně klimatu, Svoboda již v roce 2009 popisuje rozsáhlé sociální nepokoje a změny, spojené s rostoucím počtem migrantů a uprchlíků, přitom ale nic netušil o Arabském jaru a s ním spojené vlně 45 milionů uprchlíků, kteří mají jediný cíl, a to Evropu. Netušil ani nic o snahách Obamy legalizovat stále rostoucí počet migrantů ve Spojených státech amerických, a také nemohl tušit, že k těmto pohybům skutečně dojde⁷. Sádlo v roce 2006 nemohl tušit, že po změnách v klimatu velmi pěkně citelných v roce 2013 kdy vlhko střídá teplo, dojde skutečně k revoluci v postagrární krajině jím předpovězené, která způsobí dílčí pauperizaci bioty v krajině a také jinou distribuci druhů biomasy v terénu, včetně růstu lánů energetických plodin.⁸

⁷ SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

⁸ SÁDLO, J. ET AL. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3. upravené vydání. Malá Skála. Praha 2008

Graf 2 - Graf rekonstruovaných teplot v průběhu 2000 let, ovšem věrně nekopíruje výsledky výzkumu glaciologů a geologů, které posuzují výkyvy teplot a zejména jejich vzrůst v současnosti jinak!⁹

Co tedy lze očekávat od změn podnebí?¹⁰

- Změny v rozložení srážek do celého roku, zejména nižší zimní a větší letní srážky.
- Chladnější a významně deštivější léta s výkyvy teplot.
- Chladnější a sušší zimy s méně sněhu a různými pro nás méně obvyklými jevy jako je ledovka apod.
- Extrémnější výkyvy teplot při změnách proudění vzduchu (nad Islandem a Atlantikem ovlivněné Gofským proudem).
- Extrémní příhody v rámci lokálního klimatu zejména u srážek, zvýšené průtoky řek a potoků, bouře s přívalovými dešti a krupobitím, tornáda...
- Silné vzdušné proudění nad Evropou, vánice, ledovky, kroupy, přívalové deště, časté vyšší rozdíly teplot, holomrazy, extrémní tepla...

Jaké lze u těchto projevů klimatické změny, které ovlivňují dlouhodobé cykly Slunce, planet, cykly oceánického výměníku očekávat důsledky pro krajinu a sídla nejpravděpodobněji:

- Povodňové stavy častěji během roku, často v letním a jarním období.
- Rozkolísání průtoků na menších vodních tocích a v menších povodích vlivem lokálních nadměrných srážek nebo přísušků.
- Větší pravděpodobnost zvýšeného proudění vzdušných mas doprovázené v přízemní oblasti vznikem větrných smrští, tornád, či hladových větrů a následných kalamit v lesích a na infrastruktuře.
- Nové zimní extrémy – holomrazy, ledovky, lokální sněhové kalamity, apod. i na místech kde doposud k nim nedocházelo, tedy i mimo vyšší polohy!

⁹ SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

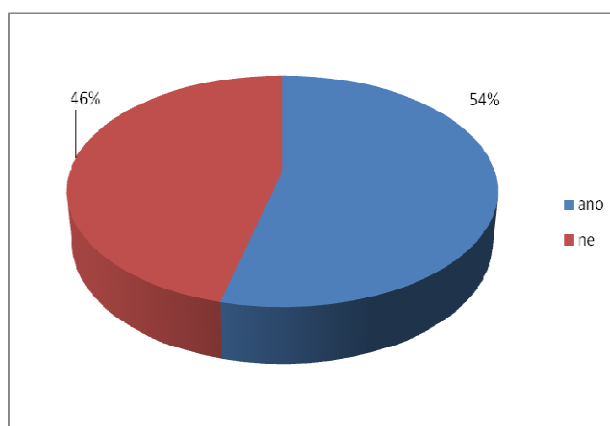
¹⁰ SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

3. Percepce klimatických změn a jejich vlivu na města v České republice

Jak jsou dnes na změny klimatu, jeho projevy a důsledky připraveni občané? Co očekávají v souvislosti s hrozbami obyvatelé a správci měst? Nejlépe je prozkoumat přímo percepce těchto jevů u občanů, protože tato sledování napoví o obavách a připravenosti obyvatel nejvíce. Orientační průzkum veřejného mínění napoví vždy jaká hnutí mysli má v hlavách veřejnost a co je zdrojem jejich obav. Anketární šetření provedla doc. Šilhánková¹¹ mezi cca 100 respondenty reprezentovaných politickou reprezentací některých měst a studenty vysokých škol v květnu a červnu 2013. Cca polovina dotázaných odpovídala v době povodní a extrémních dešťů v červnu 2013. Zjištěné názory a výsledky jsou zajímavé, inspirativní...

1. otázka demonstruje, zda jsme myšlenkově připraveni na důsledky změny klimatu.

Graf. 3 - Myslíte si, že Vašemu městu aktuálně hrozí nějaké nebezpečí způsobené klimatickou změnou?

Zdroj: ŠILHÁNKOVÁ, 2013

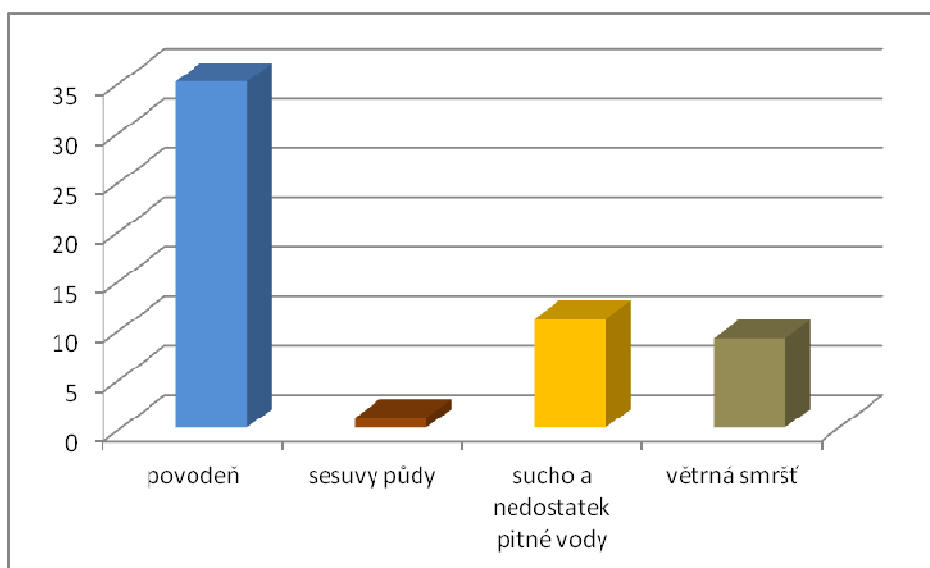
Pouze něco přes 50 % občanů si myslí, že jejich městu hrozí některé z projevů klimatické změny. Jinými slovy, takřka polovina obyvatel měst se cítí bezpečně, což je alarmující a dokládá to jednoznačnou nepřipravenost občanů v civilním sektoru přijmout hrozby klimatické změny za reálné. Vnější projevem této nepřipravenosti jsou občané, kteří odmítnou opustit dům při příchodu povodně, nebo dokonce ani neevakuují svůj majetek, když jsou již dopady povodně známé. Tento faktor psychické nepřipravenosti pak razantně zvyšuje materiální a i lidské ztráty z nedbalosti či neinformovanosti. Tedy projevuje se zde neznalost vzniklá nedostatkem informací o lokálních hrozbách a diskontinuita vzniklá výpadkem v tradici skutečné civilní ochrany.

Ti, kdo nějaké nebezpečí vnímali, měli specifikovat, jaký typ hrozby považují za aktuální, tj. co nejvíce vnímají jako místní klimatický problém?

---

¹¹ ŠILHÁNKOVÁ, V. *Anketární průzkum percepce vlivu klimatické změny na města v České republice*, květen - červen 2013, nepublikovaný materiál

Graf 4- Jaké nebezpečí způsobené klimatickou změnou hrozí Vašemu městu?

Zdroj: ŠILHÁNKOVÁ, 2013

Jak je z grafu patrné, tak povodeň straší v hlavách většiny respondentů. To souvisí ovšem s běžným jevem, který je součástí paměti společnosti obecně a který je prezentován nejčastěji, tedy s obecnou a vlastní složkou paměti. Co znám a bylo mi již prezentováno, tak mohu poslat dále a potvrdit, že se to stalo. Jde to až do polohy pamětníků „ano a tehdy sahala voda až sem“, nebo podobně a „tady stál – Vavákův dům“. Tento způsob uchování a často zveličení paměti společnosti je bohužel velmi krátkozraký a nesdílený, jak často uvádí Sádlo¹² „to že si nikdo nepamatuje, že tu byla vesnice, neznamená, že tu nikdy nestály domy“. Proto nám některá opatření na tocích, v údolích nebo jinde mohou připadat zvláštní, ale v realitě srážek a staveb a využití krajiny roku 1870 by už tato opatření bylo vidět v jiném světle. Jinými slovy, o paměti krajiny víme jen to, co jsme zažili, případně bylo nám důsledně prezentováno, což česká média, která nesdílejí jen zprávy ale rovnou názory, dobře umějí... Poměrně zajímavé je, že druhou nejvýraznější hrozbou je sucho! To vychází opět ze zasuté zkušenosti, kdy je omezena spotřeba vody, což často obyvatelé měst v bývalých časech zažili a znamenalo to i několika denní čekání na vodu dovezenou v cisternách, případně dovoz vody balené. Fakt poukazuje i na to, že v obecné rovině problémů s klimatem je vnímána voda jako největší rizikový faktor v našem území, tedy spíše správně.

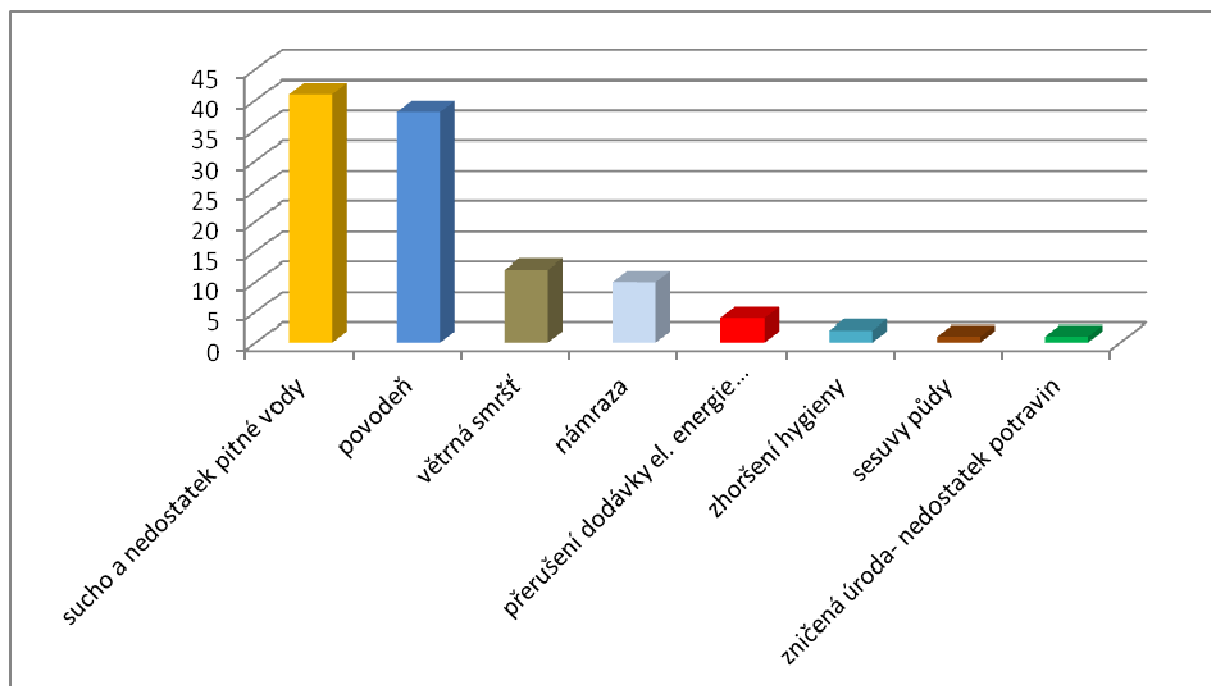
Proč tedy v duši straší zcela konkrétní obraz povodně?

- Především proto, že ji část populace více než dvakrát, třikrát zažila nebo aspoň viděla.
- Protože je rychlá a víme, jak může vypadat a být ničivá, ochrana je před ní často iluzorní.
- Protože ji znali naši prarodiče, rodiče a upozornili nás na to.
- Protože paměť nám ještě dovolí si představit to, co jsme někde už viděli.

Umíme si ale představit i bez reálné aktuální hrozby, co je nejohroženější součástí našich sídel? Umíme skutečně najít a imaginovat místo, kde budou rizika hrozeb a případné dopady největší? Navazující otázkou je - umíme imaginovat a připravit sebe i ty správné plány na nebezpečí? Řada věcí v současném vnímání již známých rizik svědčí pro to, že umíme odhadnout rizika. V přípravě na ně jsme ovšem podivuhodně benevolentní až naivní. Svědčí o tom například i množství staveb v inundačních pásmech území obcí, kde i velcí investoři jsou ochotni postavit nejen bytové stavby, ale i prodejny a jiná zařízení. Umíme tedy imaginovat dopad klimatických změn?

¹² SÁDLO, J. ET AL. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3. upravené vydání. Malá Skála. Praha 2008

Graf 5 Jaké největší dopady by mohly mít klimatické změny z hlediska ohrožení ve Vašem městě?

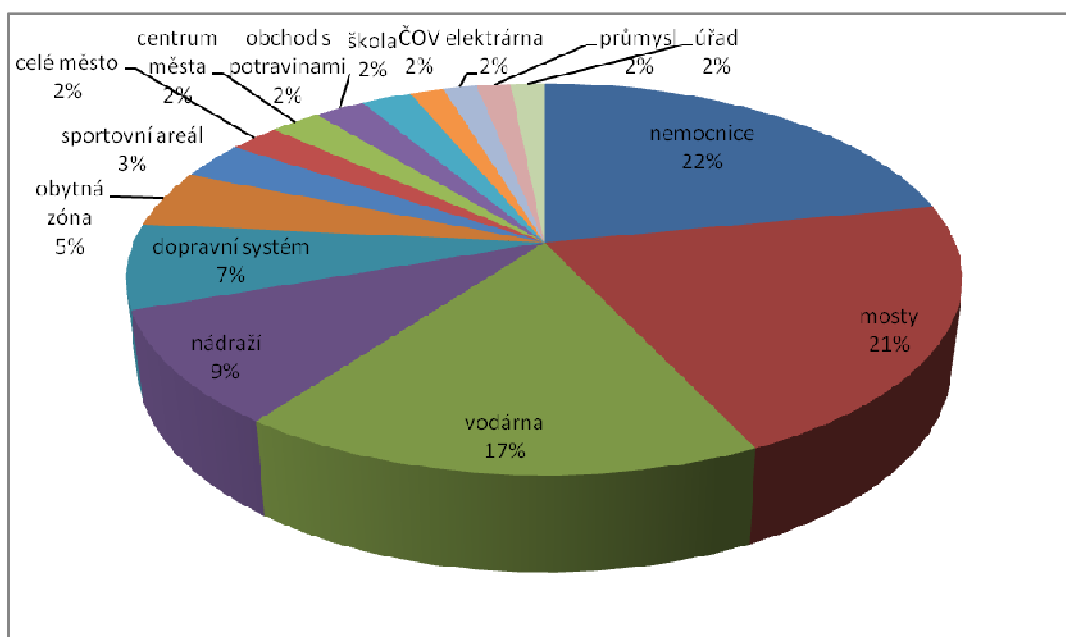

Zdroj: ŠILHÁNKOVÁ, 2013

Otázky spojené s vodou a hospodařením s ní jsou opět vnímány jako klíčové, kupodivu fungování infrastruktury a dodávky elektrické energie již takovou důležitost podle respondentů nemají, a to i přesto, že jde prakticky o spojené nádoby z hlediska zásobování a života obcí, přerušení dodávek elektrické energie nemá takový dopad jako například nedostatek pitné vody, ale v zimním období může být silně vnímáno jako klíčové, protože se karty otočí a bez elektřiny ústřední topení neoživíte.

Poslední otázka se jeví klíčová, protože hledá odpověď na to, zda odhadneme, kde nás může změna klimatu náhle postihnout nejcitlivěji.

Graf 6 - Jaká jsou nejdůležitější nejzranitelnější místa ve Vašem městě?

Zdroj: ŠILHÁNKOVÁ, 2013

V anketě jako citlivé místo jednoznačně vede nemocnice, vzhledem k vlivu povodní na psychiku obyvatelstva pak jsou čelně postaveny mosty z hlediska důležitosti, což odpovídá i pohledu některých geografů. V poměrně těsném závěsu je za nimi vodárna a pak až téma dopravy (nádraží a dopravní infrastruktura). Rozvodná síť nebo telekomunikace zdá se mnoho lidí právě nezaujaly, stejně jako zdroje tepla. To souvisí se současnou zkušeností, kdy většina mimořádných událostí přichází zejména v období letním až podzimním, tedy ještě bez extrémní potřeby elektřiny a vytápění. Zajímavé by jistě bylo sledovat, jak by tento způsob myšlení změnila byť jen jediná zimní povodeň s ledem.

Provedená anketa aktuálních názorů na hrozby a rizika ve městech současnosti nám i s malým počtem respondentů přiblížila vidění nebezpečí pohledem obyvatel měst a můžeme shrnout, že za největší rizika jsou považovány povodně a sucha a největším problémem je ve vnímání obyvatelstva problém s vodou a zejména nedostatkem vody. Nejohroženějšími místy dopadu klimatické změny jsou vnímána zejména zdravotnická zařízení a mosty, v těsném sledu s vodárnou a dopravní infrastrukturou.

4. Klimatická změna a ochrana přírody

Často politici na mnoha úrovních řeší problémy s ochranou přírody a krajiny a představují nám problém s ní jako základní a nutný. Proč je při reakci na klimatické změny nutný konflikt s ochranou přírody a krajiny a lze se mu vyhnout? Na tyto otázky nelze jednoznačně odpovědět, ale problém spíše tkví v „českém“ konzervačním pojetí ochrany přírody, které bylo nastaveno i zákonem už v padesátých letech 20. století (tzv. Kahudův zákon ČNR č. 40/1956 Sb.) a pak také v opoždění prezentace ochrany přírody jako součásti kultury oproti zbytku Evropy. Moderní pojetí vnímá sice evropskou ochranu přírody a krajiny jako součást kultury, ale také jako něco, co sami vytváříme pro sebe a nemělo by nám to zásadně bránit v protipovodňové ochraně nebo jiných opatřeních snižujících veřejná rizika a hrozby. Tento regulativ veřejného zájmu uvedený i v současném zákoně o ochraně přírody a krajiny č.114/1992 Sb. v aktuálním znění je často záměrně opomíjen s tím, že příroda je to nejohroženější, co máme. To ovšem není pravda, ohroženy mohou být, a to značně, i naše životy! To by měla být některá „skalní“ hlediska uplatňovaná často spíše laickými „ekology“ a „advokáty přírody“ v řízeních spíše rozumně potlačena.

To, že úředníci neumějí přijmout odpovědnost za řešení sporů ve správních řízeních, je bohužel již chyba v úředním systému nutícím k servilitě a snižování rizik uvnitř úřadu a nikoliv v krajině a ve městech!

Jaké jsou tedy důvody pro ostré postoje a útoky proti ochraně přírody a krajiny?

Přestože zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny¹³ byl různě aktualizován a zpřesňován, je zastaralý (22 let) a není odpovídajícím způsobem novelizován na stávající podmínky anebo dokonce na podmínky projevů klimatické změny, včetně seznamů zvláště chráněných druhů (stále roste a z běžných druhů se stávají stále vzácnější) z přílohy vyhlášky MŽP č.395/1992 Sb. a včetně dalších norem...

Co v aplikaci zákona č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v aktuálním znění vadí nejvíce:

- Zbytečně široký seznam zvláště chráněných druhů, který až příliš lehko zablokuje jakékoliv investice, zásahy a opatření, zejména v oblasti vodního hospodářství (niva, obojživelník, mokřady, mokřadní druhy, atp.) a to nejen v otevřené krajině!
- Konzervativní povaha zavedených výkladů zákona a následný přístup specializovaných i obecních úřadů zejména na úrovni ORP!
- Neschopnost komunikovat a prezentovat pro ochranu přírody za současných podmínek dobrou pozici a vhodná opatření jinak než restrikcí a zákazy, někdy naschvál v oblasti povolování činností a staveb.
- Zneužití vybraných §§ zákona k prosazení neadekvátních omezení v krajině i ve městě při stávajícím a zejména očekávaném stavu za vlivů klimatické změny.

Přehled ploch (většinou významné krajinné prvky – VKP – s ochranou ze Zákona¹⁴) s nejčastějšími projevy dopadů klimatické změny (závorkách) v krajině na které ochrana přírody a krajiny v oficiální rovině nereaguje:

- Nivy (inundační území při povodních, ledochodech).
- Řeky (záplavy, místa vzniku jezer a rozsáhle devastovaných ploch infrastruktury na březích).
- Lesní porosty (místo dopadu smřští, tornád a hladových větrů a následně lesních kalamit).
- Mokřady (inundační pásma řek a potoků, pramenná místa, vodní zdroje).
- Stromofadí (místa ohrožující při větrných i vodních hrozbách dopravu a technickou infrastrukturu a zásobování).
- Skalní plochy (místa nestability s řícení, sesuvy kamení a půdy na dopravní struktury, místa působení dešťů i mrazu a trvalé hrozby).

Vzhledem ke značnému množství střetových ploch mezi bezpečností občanů z hlediska tlumení přírodních rizik a dopadů klimatické změny a státní i nestátní ochranou přírody a krajiny je vhodné předložit i aktuální příklady. Příklady z praxe různého zneužití ochrany přírody a krajiny a jeho důsledky ve stínu klimatické změny!

Ochrana starých stromů ve městech – ohrožení bezpečí obyvatel města v případě větrných kalamit (Hradec Králové - centrum) – ve městě probíhaly dlouhodobé diskuze o úloze starých stromů s tím, že jde o příbytky mnoha druhů zvířat jako brouci, ptáci a netopýři... bylo zabráněno v několika alejích kácení.

Výsledek – větrná smřšť v červenci 2012 diskuze ukončila, protože došlo k obecnému ohrožení a část stromů spadla na chodníky, některé poničily auta, „eko“ organizace se k odpovědnosti dále nepřihlásily!

Omezení čerpání pitné vody z vrtů vodního zdroje Litá bylo údajně důležité pro ochranu několika desítek m² slatinných luk bez ohledu na stávající poznatky. Ochrana přírody v podání botaniků si vymohla nelogické omezení odběrů vody pro město Hradec Králové až do července kalendářního roku, tedy v době sucha.

Výsledek - ukázalo se, že lužní les a zejména louky v rezervaci v rozloze několika hektarů jednoznačně tímto opatřením trpí podmáčením a zaplavením, v důsledku došlo k dlouhodobé likvidaci enomofauny na

---

¹³ Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v aktuálním znění

¹⁴ Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v aktuálním znění

lokalitě vlivem podmáčení i v pozdní vegetační době a k jejímu ochuzení, navíc les přestal být bezpečný a došlo v roce s příšusky k zásadnímu ohrožení dodávek pitné vody pro krajské město a potažmo pro celou aglomeraci, navíc to znamenalo značné finanční ztráty.

V minulosti byl dlouhodobě projednáván návrh na **vytvoření polderu nebo nádrže** v lokalitě Mělčany na toku řeky Dědiny, která má v současnosti rozkolísané průtoky až extrémně, a to mezi lokálními povodněmi až po totální vysychání vodního toku vedoucí k uhynutí ryb na některých úsecích. Návrh neustále narážel naproti útoky ochrany přírody, pro kterou jsou tyto lokality údajně zásadní, postupně se ukázalo, že zásadní jsou v podstatě všechny louky v nivě Dědiny, protože jde o jeden z mála toků v zemědělské krajině s přirozenými doprovodnými porosty. V současnosti ovšem organizace ochrany přírody podaly návrh na vyhlášení přírodní rezervace v oblasti Mělčan, který Krajský úřad již vyvěsil k projednání.

Výsledek – zabránění tvorby záchytného polderu na středním toku říčky Dědiny, který by omezil případné jarní a letní povodně na toku a mírně upravil kolísající průtoky. Výsledek na sebe nenechá dlouho čekat, protože se bude zvyšovat ohrožení obcí na toku pod Dobruškou (město s nízkou mírou retence kanalizované do toku) – Pulice, Pohoří, České Meziříčí, Ledce a další.

Výše uvedené příklady v dostatečném rozsahu demonstrují, že orgány ochrany přírody a ekologicky zaměřené organizace na dopady a projevy změny klimatu nereagují a zřejmě ani neumí reagovat. Důvody pro jsou zřejmě, tak jak již bylo uvedeno – konzervativní chápání ochrany přírody, nedostatek informací i nadhledu, omezený rezortní přístup k problémům rozvoje a také zjevný nedostatek vzdělání a vzdělávání pro práci v oboru. Časy se totiž opravdu, a nejen z hlediska průměrných teplot – mění!

5. Závěr

Jaká by měla být cesta k reformě a porozumění? Rozhodně ne to, co praktikují některé speciální úřady (zejména správy CHKO), tedy od zdi ke zdi – od nepovolení prakticky ničeho k nevyjadřování se k čemukoliv, co má být postaveno nebo realizováno v krajině... Jak by měla státní správa na fakt klimatické změny a jejich dopadů optimálně reagovat?

- Pravděpodobně i ochrana přírody a krajiny musí přijmout fakt, že klima a podmínky ve městech i mimo ně (volná krajina) se mění a jejich projevy jsou i extrémní a je nutno na ně reagovat.
- V legislativě - 22 let starý Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny (i s přešlá novelizací a změn) nelze dále v plném rozsahu a bezhlavě aplikovat na všechny případy, mimo jiné i proto, že řada parametrů se změnila a postupně mění.
- Orgány ochrany přírody a krajiny musí přijmout hledisko možného skutečného ohrožení obyvatel a možných rizik za své a nově pohledem přes něj posuzovat vybrané projekty pozitivně i negativně, politické hledisko v tomto případě nemá váhu.
- Státní správa celkově si především musí uvědomit odpovědnost za bezpečí obyvatel a odpovědnost za místní rozvoj a podle toho dále hlavně koordinovaně postupovat, některá opatření a zásahy nejsou se složkami Integrovaného záchranného systému ani konzultovány a Hasičská záchranný sbor na ně často marně na obcích poukazuje. To se týká nejen starých rizik, ale i novostaveb. Jediný, kdo pružně reaguje a počítá rizika, jsou v tuto chvíli pojišťovny, ale na jejich podklady rovněž nikdo nereaguje.
- To, že si nepamätujeme důsledky některých negativních projevů změny klimatu v minulosti a i málo vzdálené, ale neznamená, že nemohou nastat třeba již zítra (psáno a prezentováno 3 dny před povodněmi v úvodu června 2013 a před tornádem na Krnovsku a víchry a bouřemi posléze)!
- Kromě fyzických změn (reakce na klimatické změny) v prostředí ve volné krajině i ve městech

velmi brzy zřejmě přijdou i následné změny sociální, a to vnější, ale i vnitřní, které budou mít dopady zvláště také na přírodu a krajinu, a zejména na bezpečnost člověka, která se i historicky v uvedených obdobích klimatické změny snížila (zde je vhodné připomenout jako ukázkový příklad období 30leté války, které České země stálo až polovinu obyvatelstva, což nám dnes úplně, doufejme, nehrozí)¹⁵.

Na úplný závěr je nutno podotknout znovu a poněkoliakáté, že to že my osobně změny hned nepozorujeme, neznamená, že se nedějí a že nemají svůj vývoj, rozhodně probíhá invaze jižních druhů flory i fauny do České kotliny, a také se výrazně mění geopolitické podmínky, v přírodě u nás probíhá v postagrární krajině doslova revoluce předpovězená Sádlem již před 7 lety¹⁶ a změny se dotýkají říčních toků a horských území. Výsledek pokračujících změn arabského jara 2011 a následných migračních vln, oslabení USA a jeho špatné politiky, oslabení vlivu euroatlantické civilizace a snížení produkce potravin i energie nelze dopředu předpovědět, ale změny docela jistě nastanou a dotknou se našeho bezpečí. **Čím více zvýšíme domácí tedy vnitřní resilienci, tím více můžeme získat na odolnosti vůči vnějším jevům¹⁷.**

---

¹⁵ SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

¹⁶ SÁDLO, J. ET AL. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3. upravené vydání. Malá Skála. Praha 2008

¹⁷ HYJÁNEK T. *Resilience – od metafor k metodě*, Energy Bulletin.cz, 11/2010, Praha 2010

6. Literatura

HYJÁNEK T. *Resilience – od metafory k metodě*, Energy Bulletin.cz, 11/2010, Praha 2010

METELKA L., TOLASZ R. *Klimatické změny: fakta bez mýtů*, Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí, Praha 2009 09

NEUBAUER Z. *Golem a další příběhy o kabale, symbolech a podivuhodných setkáních*, 2. doplněné vydání, Malvern, Praha 2002

SÁDLO, J. ET AL. *Krajina a revoluce: významné přelomy ve vývoji kulturní krajiny českých zemí*. 3. upravené vydání. Malá Skála, Praha 2008

SVOBODA J. *Utajené dějiny podnebí*, 2. doplněné vydání, Levné knihy, Brno 2009

ŠILHÁNKOVÁ, V. *Anketární průzkum percepce vlivu klimatické změny na města v České republice*, květen - červen 2013, nepublikovaný materiál

Vyhláška MŽP č.395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v aktuálním znění

Zákon č.114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v aktuálním znění